

Γεια σας καλά μου παιδιά,

Εύχομαι να είστε όλοι καλά και να περνάτε αυτές τις μέρες όσο πιο δημιουργικά μπορείτε.

Ξέρω πόσο σας λείπει το σχολείο. Ελπίζω να μην κρατήσει πολύ αυτή η νέα πραγματικότητα ...και σύντομα να είμαστε και πάλι παρέα.

Σε λίγες μέρες ξεκινούν οι "διακοπές" του Πάσχα. Άλλες χρονιές, οι περισσότεροι από εμάς θα φεύγαμε για λίγες μέρες στο χωριό μας και θα ασχολούμαστε με τις δουλειές που απαιτούν τα έθιμα των ημερών. Λόγω της κατάστασης που επικρατεί, δεν μπορούμε να μετακινηθούμε. Μπορούμε όμως να ταξιδέψουμε με όχημα τη μουσική και να γνωρίσουμε την παράδοση και τα τραγούδια του τόπου μας.

Πάμε λοιπόν και καλή Ανάσταση!

Η Μουσικός
Κική Ποιμενάκη

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Θέμα: Παραδοσιακή μουσική

Στις παρακάτω δραστηριότητες θα τραγουδήσετε και θα ταξινομήσετε δημοτικά τραγούδια, θα γνωρίσετε τα παραδοσιακά όργανα που τα συνοδεύουν και θα κάνετε ένα μουσικό ταξίδι στις γειτονιές της Ελλάδας μαζί με τη Δόμνα Σαμίου, μια πολύ σπουδαία μουσικό και ερευνήτρια.

Δραστηριότητα 1

Τραγουδήστε, χορέψτε και συνοδέψτε ρυθμικά τα παρακάτω παραδοσιακά τραγούδια:

ΚΑΛΑΝΤΑ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ

http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSDIM-A104/801/5191,23843/extras/Sounds/CD3/Mousiki_Dimotiko-A_CD3-19.mp3

Ήρθ' ο Λάζαρος, ήρθαν τα βάγια
ήρθ' η Κυριακή που τρων' τα ψάρια.

Που ήσαν Λάζαρε, που ήσαν κρυμμένος
μες στα χάντακα χαντακωμένος
και με τους νεκρούς αποθαμένος.

Σήκω Λάζαρε και μην κοιμάσαι
ήρθ' η μάνα σου από την Πόλη
σού 'φερε χαρτί και κομπολόι.

Καλώς σας ήρθε ο Λάζαρος και φέτο και του χρόνου
με τη Λαμπρή, την Πασχαλιά, με το Χριστός Ανέστη.
Ο Λάζαρος απέθανε και πάλι ανεστήθει.
Μάρθα, Μαρία έκλαιγαν κι οι δύο αδερφές του.

Για σήκω σήκω Λάζαρε και μη βαριά κοιμάσαι

γιατί ο Χριστός απέρασε στο σπίτι σου να πάει.

Οι κοτούλες σας αυγά γεννούνε
κι οι φωλίτσες σας δεν τα χωρούνε
δώστε μας κι εμάς που τραγουδούμε.

Το Λάζαρο, το Λάζαρο και φέτο και του χρόνου
με τ' άσπρα, με τα κόκκινα και με τα λουλουδάτα.
Το καλαθάκι θέλει αυγά κι η τσέπη μου κουκόσες*
κι η δίπλα απ' το μαντήλι μου θέλει πέντε παράδες
και το δεξί το χέρι μου θέλει μια δεκαρούλα.

Σεις οι χριστιανοί πάντα ελεείτε
κάνετε καλό μην κολαστείτε
για να λάβετε την βασιλεία
την αιώνια την μακαρία.

* κουκόσες: καρύδια

ΚΑΛΑΝΤΑ ΛΑΖΑΡΟΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

<https://youtu.be/6Jiu3RPxwzI>

Εις την πόλη Βηθανία, Μάρθα κλαίει και Μαρία,
Λάζαρο τον αδερφό τους, τον γλυκύ και καρδιακό τους.

Τον μοιρολογούν και κλαίνε, τον μοιρολογούν και λένε,
τρεις ημέρες τον θρηνούσαν, και τον εμοιρολογούσαν.

Την ημέρα την τετάρτη, κίνησε ο Χριστός για να 'ρθει,
και εβγήκε η Μαρία, έξω από την Βηθανία.

Και εμπρός Του γόνυ κλίνει, και τούς πόδας Του φιλήνει,
αν εδώ ήσουν Χριστέ μου, δεν θ' απέθνησκε ο αδελφός μου.

Χαίρε πίστευε Μαρία, άγωμεν εις τα μνημεία,
τότε ο Χριστός δακρύζει, και τον Άδη φοβερίζει.

Άδη Τάρταρε και Χάρο, Λάζαρο θε να σου πάρω,
δεύρο έξω Λάζαρε μου, φίλε και αγαπητέ μου.

Παρευθύς από τον Άδη, ως εξαίσιο σημάδι,
Λάζαρος απελυτρώθη, ανεστήθη κι εσηκώθη.

Δραστηριότητα 2

Τα δημοτικά τραγούδια έχουν μεγάλη ποικιλία θεμάτων που εμπνέονται από τη φύση και την κοινωνική ζωή. Έτσι έχουμε τραγούδια κλέφτικα (για τη ζωή των κλεφτών και των αρματολών του 1821), της αγάπης, της ξενιτιάς, νανουρίσματα, της αποκριάς, της εργασίας, του γάμου, μοιρολόγια (του θανάτου), κάλαντα, παινέματα, κ.α.

Σε ποια είδη ανήκουν τα παρακάτω δημοτικά τραγούδια; Γράψτε τις επιλογές σας στον πίνακα που ακολουθεί:

1. Άγιος Βασίλης έρχεται, Γενάρης ξημερώνει
ο μήνας που μας έρχεται το χρόνο φανερώνει.
2. Λάμπουν τα χιόνια στα βουνά κι ο ήλιος στα λαγκάδια
έτσι λάμπει κι η κλεφτουριά οι Κολοκοκωρωναίοι
πόχουν τ' ασήμια τα πολλά τις ασημένιες πάλλες
κι αυτοί δεν καταδέχονται τη γης για να πατήσουν.

<https://youtu.be/nEYTmyIcPUw>

3. Αν έχεις κόρη όμορφη βαλ' τηνε στο ζεμπίλι
και κρέμασέ αφηλά να μη τη φαν' οι ψύλλοι.
4. Έβγα μανούλα του γαμπρού και πεθερά της νύφης
να ιδείς τον ακριβό σου γιο μια πέρδικα που παίρνει.

5. Με γέλασαν μια χαραυγή της άνοιξης τ' αηδόνια
με γέλασαν και μου 'πανε πως χάρος δε με παίρνει.

6. 'Υπνε που παίρνεις τα παιδιά έλα πάρε και τούτο
να μου το πας στο γκιουλ μπαχτσέ και πάλι φέρε μου το.

<https://youtu.be/Cr1vayJjqSk>

7. Αχ η ξενιτιά το χαίρεται, τζιβαέρι μου,
το μοσχολούλουδό μου
σιγανά και ταπεινά.

<https://youtu.be/4U7uaT-GrA0>

8. Από τα μικρά μου χρονάκια θε ν' αρχίσω
τα παλαιά μου βάσανα να σας τα μολογήσω.
Είχα μιαν αγάπη, αγάπη στον καιρό μου
κείν' ήτανε τα μάτια μου, κείν' ήτανε το φως μου.

(κλέφτικα, της αγάπης, της ξενιτιάς, νανουρίσματα, του γάμου, μοιρολόγια,
κάλαντα, παινέματα)

1.	5.
2.	6.
3.	7.
4.	8.

Δραστηριότητα 3

Επισκεφθείτε την παρακάτω ιστοσελίδα, για να αντλήσετε πληροφορίες και να ακούσετε το ηχόχρωμα των πιο αντιπροσωπευτικών οργάνων της παραδοσιακής μας μουσικής.

<http://www.iema.gr/data/edu/EMMELEIA/glwssari/>

Επιλέξτε "Μουσικά όργανα".

Ακολουθώντας τις οδηγίες, επιλέξτε τα εξής όργανα:

Μεμβρανόφωνα: Νταούλι, τουμπελέκι.

Χορδόφωνα: Βιολί, λαούτο, λύρα, σαντούρι.

Αερόφωνα: Ζουρνάς, κλαρινέτο, τσαμπούνα.

Στη συνέχεια απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Σε ποιες γεωγραφικές περιοχές συναντάμε το τουμπελέκι;

2. Πως παίζονται οι χορδές στο σαντούρι;

3. Τι σχήμα έχει η κρητική λύρα και τι η ποντιακή;

4. Γιατί ο ζουρνάς παίζεται μόνο σε ανοιχτούς χώρους;

5. Πως αλλιώς λέγεται η τσαμπούνα;

6. Από τι υλικό κατασκευάζεται το κλαρίνο ή κλαρινέτο;

Δραστηριότητα 4

Διακρίνετε τα όργανα της παραδοσιακής μουσικής, κάνοντας ακουστικές ασκήσεις.

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα

<http://www.iema.gr/data/edu/EMMELEIA/askiseis/index.htm>

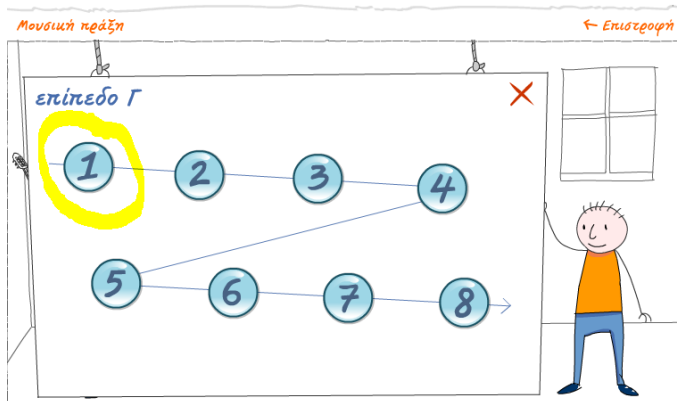
Επιλέξτε το τρίτο παιδί (επίπεδο Γ).

Επιλέξτε:

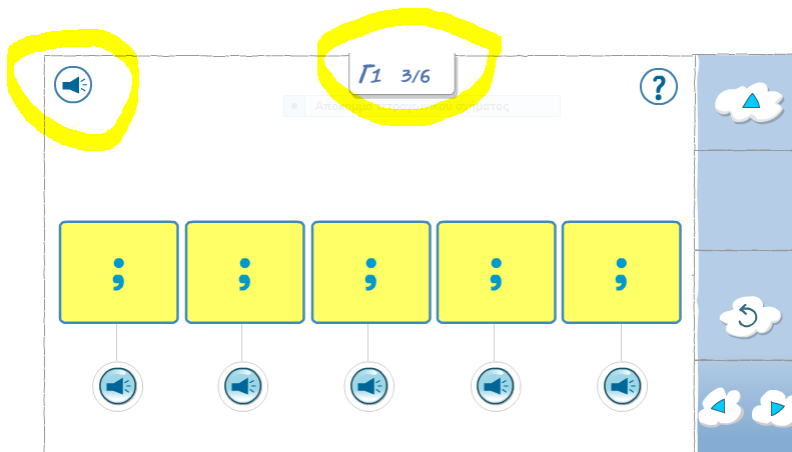
- το επίπεδο Γ1 και κάνετε τις ασκήσεις 3, 6.
- το επίπεδο Γ2 και κάνετε την άσκηση 6
- το επίπεδο Γ3 και κάνετε τις ασκήσεις 8,9.
- το επίπεδο Γ8 και κάνετε την άσκηση 4.

Αναλυτικά:

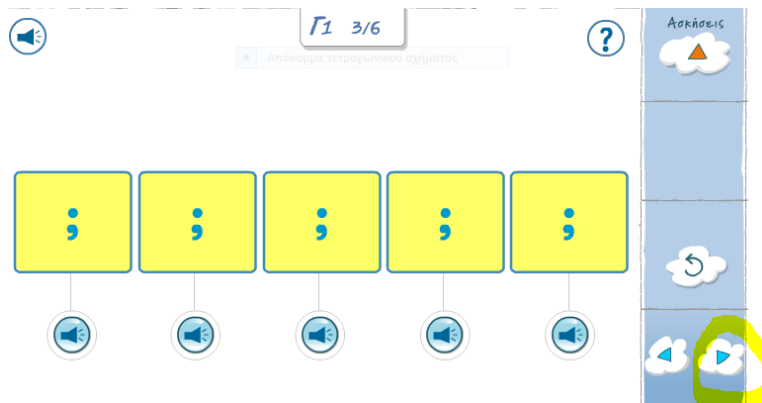
Από το επίπεδο Γ επιλέξτε τον αριθμό 1

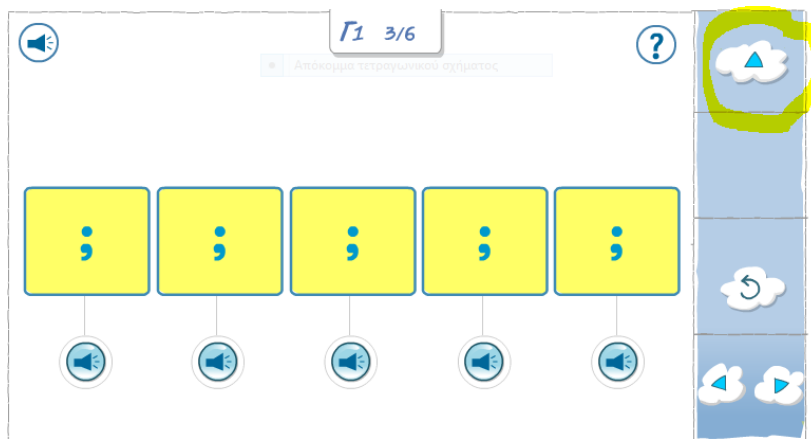
Κάνετε την άσκηση Γ1 3/6, ακολουθώντας τις φωνητικές οδηγίες, κάνοντας "κλικ" στο μεγαφωνάκι πάνω αριστερά.

Για να συνεχίσετε με την άσκηση 6, χρησιμοποιήστε το βελάκι κάτω δεξιά.

Όταν ολοκληρώσετε τις ασκήσεις του επιπέδου Γ1, πατήστε το βελάκι πάνω δεξιά και συνεχίστε κατά τον ίδιο τρόπο στο επίπεδο Γ2, Γ3 και Γ8.

Δραστηριότητα 5

Επιλέξτε την παρακάτω ιστοσελίδα για να κάνετε ένα μουσικό ταξίδι στην παραδοσιακή μουσική μέσα από το μουσικό αρχείο της Δόμνας Σαμίου. Όσες σελίδες σας φαίνονται δύσκολες, μπορείτε να τις προσπεράσετε.

http://photodentro.edu.gr/photodentro/taxideuw_me_domna_samiou_v1.0_pidx0058818/

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Δραστηριότητα 2

1. κάλαντα	5. μοιρολόγια
2. κλέφτικα	6. νανουρίσματα
3. παινέματα	7. της ξενιτιάς
4. του γάμου	8. της αγάπης

Δραστηριότητα 3

1. Στη βόρεια Ελλάδα και στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου.
2. Παίζονται με δύο ξυλάκια που κρατά ο εκτελεστής στα χέρια του.
3. Η κρητική λύρα είναι αχλαδόσχημη, δηλ. έχει σχήμα αχλαδιού. Η ποντιακή λύρα είναι φιαλόσχημη, δηλ. έχει σχήμα φιάλης (μπουκαλιού).
4. Γιατί έχει οξύ και διαπεραστικό ήχο.
5. Ασκομαντούρα, σαμπούνα, τουλούμι.
6. Από ξύλο.